SODBA SODIŠČA (drugi senat)

z dne 27. januarja 2011 *

V zadevi C-168/09,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, ki ga je vložilo Tribunale di Milano (Italija) z odločbo z dne 12. marca 2009, ki je prispela na Sodišče 12. maja 2009, v postopku

Flos SpA

proti

Semeraro Casa e Famiglia SpA,

ob udeležbi

Assoluce – Associazione nazionale delle Imprese degli Apparecchi di Illuminazione,

SODIŠČE (drugi senat),

v sestavi J. N. Cunha Rodrigues, predsednik senata, A. Arabadjiev, A. Rosas, U. Lõhmus (poročevalec) in A. Ó Caoimh, sodniki,

* Jezik postopka: italijanščina.

generalni pravobranilec: Y. Bot,
sodna tajnica: L. Hewlett, glavna administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 22. aprila 2010,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za Flos SpA G. Casucci in N. Ferretti, odvetnika,

– za Semeraro Casa e Famiglia SpA G. Floridia in F. Polettini, odvetnika,

– za Assoluce – Associazione nazionale delle Imprese degli Apparecchi di Illuminazione C. Galli, M. Bogni in C. Paschi, odvetniki,

– za italijansko vlado G. Palmieri, zastopnica, skupaj s S. Fiorentinom, avvocato dello Stato,

– za Evropsko komisijo H. Krämer in S. La Pergola, zastopnika,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 24. junija 2010

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago členov 17 in 19 Direktive 98/71/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. oktobra 1998 o pravnem varstvu modelov (UL L 289, str. 28).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med družbo Flos SpA (v nadaljevanju: Flos), ki se ukvarja z oblikovanjem svetil, in družbo Semeraro Casa e Famiglia SpA (v nadaljevanju: Semeraro) glede posega v avtorske pravice, za katere družba Flos trdi, da jih ima za model svetilke, imenovan „Arco“.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 93/98/EGS

3 V uvodni izjavi 2 Direktive Sveta 93/98/EGS z dne 29. oktobra 1993 o uskladitvi trajanja varstva avtorske pravice in določenih sorodnih pravic (UL L 290, str. 9) je navedeno, da razlike med nacionalnimi zakoni, ki urejajo trajanje varstva avtorske pravice

in sorodnih pravic, lahko zavirajo prosti pretok blaga in prosti pretok storitev ter izkrivljajo konkurenco na skupnem trgu in da je zato treba za nemoteno delovanje notranjega trga zakone držav članic uskladiti tako, da so pogoji varstva enaki v celotni Evropski uniji.

4 Člen 1(1) te direktive določa varstvo s pravico avtorja književnega ali umetniškega dela v smislu člena 2 Bernske konvencije za varstvo književnih in umetniških del (Pariški akt z dne 24. julija 1971) v različici, ki izhaja iz spremembe z dne 28. julija 1979, ta pravica pa traja za avtorjevega življenja in 70 let po njegovi smrti.

5 Člen 10 navedene direktive, naslovljen „Časovna uporaba“, v odstavkih od 1 do 3 določa:

„1. Kjer trajanje varstva, ki ni daljše od ustreznega trajanja, ki ga predpisuje ta direktiva, v državi članici že teče na datum iz člena 13(1), ta direktiva ne more skrajšati tega trajanja v tej državi članici.

2. Trajanje varstva po tej direktivi velja za vsa dela in predmete, varovane v vsaj eni od držav članic na datum iz člena 13(1) v skladu z nacionalnimi določbami o avtorski ali sorodnih pravicah, oziroma za dela, ki ustrezajo kriterijem varstva po Direktivi [Sveta] 92/100/EGS [z dne 19. novembra 1992 o pravici dajanja v najem in pravici posojanja ter o določenih pravicah, sorodnih avtorski, na področju intelektualne lastnine (UL L 346, str. 61)].

3. Ta direktiva ne vpliva na nobeno dejanje uporabe, ki se izvede pred datumom iz člena 13(1). Države članice sprejmejo nujno potrebne določbe za posebno varstvo pridobljenih pravic tretjih strank."

6 Na podlagi člena 13(1), prvi pododstavek, Direktive 93/98 države članice sprejmejo zakone in druge predpise, ki so potrebni za upoštevanje členov od 1 do 11 te direktive, do 1. julija 1995.

Direktiva 98/71

7 V uvodni izjavi 2 in 3 Direktive 98/71 je navedeno, da razlike v pravnem varstvu modelov med zakonodajami držav članic neposredno vplivajo na ustanavljanje in delovanje notranjega trga glede blaga, ki vključuje modele in da lahko takšne razlike izkrivljajo konkurenco na notranjem trgu, tako da je za nemoteno delovanje navedenega trga potemtakem pomembno približati zakone držav članic o varstvu modelov.

8 V uvodni izjavi 8 te direktive je navedeno, da je, „dokler avtorsko pravo ni usklajeno, pomembno uveljaviti načelo kumulacije varstva po specifičnem pravu varstva registriranega modela in po avtorskem pravu, medtem ko imajo države članice proste roke pri določanju obsega varstva avtorske pravice in pogojev, po katerih se takšno varstvo zagotavlja".

9 Člen 12 te direktive, naslovljen „Pravice iz modela“, določa:

„1. Registracija modela imetniku podeljuje izključno pravico do uporabe videza izdelka in do tega, da prepreči njegovo uporabo vsaki tretji osebi, ki nima njegovega soglasja. Omenjena uporaba zajema zlasti izdelovanje, ponujanje, dajanje na trg, uvažanje, izvažanje ali uporabljanje izdelka, v katerega je videz izdelka vgrajen ali na katerega je pritrjen, ali skladiščenje takšnega izdelka v te namene.

2. Kadar se po zakonu države članice dejanj iz odstavka 1 ne more preprečiti pred datumom, na katerega začnejo veljati predpisi, potrebni za uskladitev s to direktivo, se pravic iz modela ne sme uveljavljati za preprečitev nadaljevanja takšnih dejanj s strani katerekoli osebe, ki je s takimi dejanji začela pred tem datumom.“

10 Člen 17 Direktive 98/71, naslovljen „Odnos do avtorske pravice“, določa:

„Videz izdelka, ki ga varuje model, registriran v ali za državo članico v skladu s to direktivo, je upravičen tudi do varstva po zakonih o avtorski pravici te države od datuma, na katerega je bil videz izdelka ustvarjen ali določen v katerikoli obliki. Obseg takšnega varstva in pogoje, pod katerimi se zagotavlja [pogoje za njegovo pridobitev], vključno s stopnjo zahtevane izvirnosti, določi vsaka država članica.“

11 Člen 19(1), prvi pododstavek, navedene direktive določa, da države članice sprejmejo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo, najpozneje do 28. oktobra 2001.

Direktiva 2001/29/ES

12 Člen 1 Direktive 2001/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2001 o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi (UL L 167, str. 10), naslovljen „Področje uporabe“, v odstavku 1 določa, da ta direktiva ureja pravno varstvo avtorske in sorodnih pravic v okviru notranjega trga s posebnim poudarkom na informacijski družbi.

13 Člen 2 navedene direktive, naslovljen „Pravica reproduciranja“, določa:

„Države članice predvidijo za spodaj naštete izključno pravico, da dovolijo ali prepovedo, neposredno ali posredno, začasno ali stalno, reproduciranje na vsak način in v vsaki obliki, v celoti ali deloma:

(a) avtorjem za njihova dela;

[…]“

Nacionalna ureditev

14 Varstvo modelov je določeno s kraljevo uredbo št. 1411 z dne 25. avgusta 1940 o zakonskih določbah na področju industrijskih modelov (*Gazzetta ufficiale* št. 247 z dne 21. oktobra 1940). V različici, ki je veljala do 19. aprila 2001, je člen 5 te kraljeve uredbe določal:

„Predmet okrasnega modela so lahko novi modeli, ki lahko nekatere industrijske izdelke posebno okrasijo z obliko ali posebno kombinacijo linij, barv ali drugih elementov. Določbe o avtorski pravici se ne uporabljajo za navedene modele […]“

15 Člen 2(1), točka 4, zakona št. 633 z dne 22. aprila 1941 o avtorski in sorodnih pravicah (*Gazzetta ufficiale* št. 166 z dne 16. julija 1941, v nadaljevanju: zakon št. 633/1941) je v različici, ki je veljala do 19. aprila 2001, za avtorskopravno varstvo modelov določal pogoj „ločljivosti“ (scindibilità), pri čemer je določal, da so do tega varstva upravičena „[…] dela […], tudi če se uporabljajo v industriji, če je mogoče njihovo umetniško vrednost ločiti od industrijskega značaja izdelka, s katerim so združena“.

16 S členom 22 zakonske uredbe št. 95 z dne 2. februarja 2001 o izvajanju Direktive 98/71/ES (GURI št. 79 z dne 4. aprila 2001, v nadaljevanju: zakonska uredba št. 95/2001), ki je začel veljati 19. aprila 2001, je bil spremenjen člen 2(1), točka 4, zakona št. 633/1941, tako da je bil odpravljen pogoj „ločljivosti“ in v novi točki 10 dodan seznam varovanih del, in sicer „industrijski vzorci z ustvarjalnim značajem in bistveno umetniško vrednostjo“.

17 Z zakonsko uredbo št. 164 z dne 12. aprila 2001 o izvajanju Direktive 98/71/ES (GURI št. 106 z dne 9. maja 2001, v nadaljevanju: zakonska uredba št. 164/2001), s katerim je bil v zakonsko uredbo št. 95/2001 vključen člen 25a, je bil prehodno uveden desetletni moratorij, in sicer od 19. aprila 2001, v katerem „varstva za modele v smislu člena 2(1), točka 10, zakona [št. 633/1941] ni mogoče uveljavljati le zoper tiste osebe, ki so pred navedenim datumom začele izdelovati, ponujati ali tržiti izdelke, narejene po teh modelih, ki so bili dostopni javnosti ali so taki postali“.

18 Ta določba je bila nato povzeta v členu 239 italijanskega zakonika o industrijski lastnini (v nadaljevanju: ZIL), ki je bil sprejet leta 2005.

19 S členom 4(4) uredbe-zakona št. 10 z dne 15. februarja 2007 o izvajanju skupnostnih obveznosti in drugih mednarodnih obveznosti (GURI št. 38 z dne 15. februarja 2007), ki je bila z zakonom št. 46 z dne 6. aprila 2007 spremenjena v zakon, je bil med drugim ukinjen desetletni moratorij, ki je bil uveden z zakonsko uredbo št. 164/2001, tako da je bil spremenjen člen 239 ZIL. Ta člen je po spremembi določal:

„Varstvo, podeljeno industrijskim modelom v smislu člena 2(1), točka 10, zakona [št. 633/1941], se ne more uveljavljati zoper izdelke, narejene v skladu z modeli, ki so bili dostopni javnosti oziroma so taki postali pred datumom začetka veljavnosti zakonske uredbe [št. 95/2001]."

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

20 Družba Flos je 23. novembra 2006 pri Tribunale di Milano vložila pravno sredstvo, s katerim je družbi Semeraro očitala, da je iz Kitajske uvažala in v Italiji tržila svetilke, imenovane „Fluida", in da te po njenem mnenju posnemajo vse slogovne in estetske značilnosti svetilke Arco, ki je delo industrijskega oblikovanja, za katero družba Flos meni, da ima premoženjske pravice.

21 Iz predložitvene odločbe je razvidno, da je bilo v postopku za izdajo začasne odredbe, ki je potekal pred postopkom v glavni stvari, v katerem je bila sprejeta ta odločba, ugotovljeno, da je bila svetilka Arco, ki je bila zasnovana leta 1962 in postala dostopna javnosti pred 19. aprilom 2001, na podlagi zakona št. 633/1941, kakor je bil spremenjen z zakonsko uredbo št. 95/2001, varovana z avtorsko pravico nad deli industrijskega oblikovanja in da je model svetilke, ki ga je uvozila družba Semeraro, „posnemal vse [njene] slogovne in estetske značilnosti". Sodišče, pristojno za izdajo začasne odredbe, je zato s sklepom z dne 29. decembra 2006 odredilo zaseg uvoženih svetilk in družbi Semeraro prepovedalo njihovo nadaljnje trženje.

22 Predložitveno sodišče glede postopka v glavni svari poudarja, da so od začetka tega postopka nastale zakonodajne spremembe glede avtorskopravnega varstva za dela industrijskega oblikovanja, te spremembe pa vzbujajo dvome glede svoje skladnosti z Direktivo 98/71 in še zlasti z načelom kumulacije varstva, ki je določeno z njenim členom 17.

23 Predložitveno sodišče se v zvezi s tem sklicuje zlasti na člen 239 ZIL, kakor je bil spremenjen s členom 4(4) uredbe-zakona št. 10 z dne 15. februarja 2007.

24 V teh okoliščinah je Tribunale di Milano prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali je treba člena 17 in 19 Direktive [98/71] razlagati tako, da lahko na podlagi zakona države članice, ki je v skladu s to direktivo v svoj pravni red uvedla varstvo avtorske pravice za modele, možnost, ki jo ima ta država članica, da samostojno določi obseg takega varstva in pogoje [za njegovo pridobitev], zajema tudi možnost izključitve takega varstva pri modelih, za katere – čeprav izpolnjujejo zahteve za varstvo, ki ga določa avtorska pravica – se šteje, da so postali javno dostopni pred datumom začetka veljavnosti zakonskih določb, ki so v notranji pravni red uvedle varstvo avtorske pravice za modele, če niso bili nikoli registrirani kot modeli ali če je zadevna registracija takrat že potekla?

2. Če je odgovor na prvo vprašanje nikalen, ali je treba člena 17 in 19 Direktive [98/71] razlagati tako, da lahko na podlagi zakona države članice, ki je v skladu s to direktivo v svoj pravni red uvedla varstvo avtorske pravice za modele, možnost, ki jo ima ta država članica, da samostojno določi obseg takega varstva in pogoje [za njegovo pridobitev], zajema tudi možnost izključitve takega varstva pri modelih, za katere – čeprav izpolnjujejo zahteve za varstvo, ki ga določa avtorska pravica – se šteje, da so postali javno dostopni pred datumom začetka veljavnosti zakonskih določb, ki so v notranji pravni red uvedle varstvo avtorske pravice za modele, in je tretja oseba – brez dovoljenja imetnika avtorske pravice na teh modelih – na nacionalnem ozemlju že izdelala in tržila izdelke, narejene po teh modelih?

3. Če je odgovor na prvo in drugo vprašanje nikalen, ali je treba člena 17 in 19 Direktive [98/71] razlagati tako, da lahko na podlagi zakona države članice, ki je v skladu s to direktivo v svoj pravni red uvedla varstvo avtorske pravice za modele, možnost, ki jo ima ta država članica, da samostojno določi obseg takega varstva in pogoje [za njegovo pridobitev], zajema tudi možnost izključitve takega varstva pri modelih, pri katerih – čeprav izpolnjujejo zahteve za varstvo, ki ga določa avtorska pravica – se šteje, da so postali javno dostopni pred datumom začetka veljavnosti zakonskih določb, ki so v notranji pravni red uvedle varstvo avtorske pravice za modele, in je tretja oseba – brez dovoljenja imetnika avtorske pravice na teh modelih – na nacionalnem ozemlju že izdelala in tržila izdelke, narejene po teh modelih, in je ta izključitev določena za daljše obdobje (deset let)?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Uvodne ugotovitve

25 Evropska komisija in družba Semeraro dvomita o upoštevnosti člena 19 Direktive 98/71 za rešitev spora o glavni stvari, ker ta člen določa le rok, v katerem so se morale države članice uskladiti z določbami te direktive.

26 V zvezi s tem je treba poudariti, da v predložitveni odločbi ni pojasnjeno, ali je potek roka za prenos Direktive 98/71 upošteven za rešitev spora o glavni stvari. Predložitveno sodišče se namreč v obrazložitvi predloga za sprejetje predhodne določbe sklicuje le na člen 17 te direktive.

27 Zato je treba šteti, da so bila vprašanja postavljena predvsem glede člena 17 navedene direktive in tako mora Sodišče nanje odgovoriti le glede na ta člen.

Prvo vprašanje

28 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 17 Direktive 98/71 razlagati tako, da nasprotuje zakonodaji države članice, s katero so iz avtorskopravnega varstva izključeni modeli – čeprav izpolnjujejo vse zahtevane pogoje za uživanje takega varstva – ki so bili javnosti dostopni ali so taki postali pred dnem začetka veljavnosti zakonodajnih določb, s katerimi je bilo tako varstvo uvedeno

v notranji pravni red te države, bodisi ker niso bili nikoli registrirani kot taki, bodisi ker je njihova registracija tega dne potekla.

29 Predložitveno sodišče tako navaja dve možnosti – po eni strani možnost, ko so modeli pred datumom začetka veljavnosti nacionalne zakonodaje, s katero je bila prenesena Direktiva 98/71, in sicer pred 19. aprilom 2001, dostopni javnosti, ker niso bili registrirani kot modeli, in možnost, ko ti postanejo dostopni javnosti pred tem datumom, ker je varstvo, ki izhaja iz registracije, prenehalo.

30 Čeprav je družba Flos na obravnavi navedla, da svetilke, ki so obravnavane v postopku v glavni stvari, ni registrirala kot model, iz predložitvene odločbe ni razvidna nobena pojasnitev v zvezi s tem.

31 Zato je treba na prvo vprašanje odgovoriti ob upoštevanju dveh možnosti, navedenih v točki 29 te sodbe. Predložitveno sodišče mora preveriti, ali je bila navedena svetilka registrirana kot model.

32 Glede prve možnosti, ko modeli niso bili nikoli registrirani kot taki, je treba ugotoviti, da ima lahko na podlagi člena 17 Direktive 98/71 varstvo, določeno z zakonodajo države članice o avtorski pravici, le model, ki je v skladu z določbami te direktive registriran v ali za to državo članico.

33 Iz tega sledi, da modeli, ki so bili pred začetkom veljavnosti nacionalne zakonodaje o prenosu Direktive 98/71 v pravni red države članice dostopni javnosti, ker niso bili registrirani, ne spadajo na področje uporabe navedenega člena.

34 Vendar ni mogoče izključiti, da so lahko dela, med katerimi so lahko neregistrirani modeli, avtorskopravno varovana zaradi drugih direktiv na področju avtorske pravice, zlasti pa zaradi Direktive 2001/29, če so izpolnjeni pogoji, v katerih se ta uporablja, kar pa mora preveriti predložitveno sodišče.

35 Glede druge možnosti, ko so modeli postali dostopni javnosti, ker je varstvo, ki izhaja iz registracije, prenehalo, pa je treba opozoriti, da prvi stavek člena 17 Direktive 98/71 določa, da je model, ki je registriran v ali za državo članico, upravičen tudi do varstva po zakonih o avtorski pravici te države od datuma, na katerega je bil model ustvarjen ali določen v katerikoli obliki, medtem ko drugi stavek tega člena dopušča državam članicam, da določijo obseg takšnega varstva in pogoje za njegovo pridobitev, vključno s stopnjo zahtevane izvirnosti.

36 Vendar tega drugega stavka ni mogoče razlagati tako, da imajo države članice možnost izbrati, ali bodo modelu, ki je registriran v ali za državo članico, podelile avtorskopravno varstvo ali ne, če ta model izpolnjuje navedene pogoje za pridobitev takega varstva.

37 Iz člena 17 te direktive, zlasti pa iz uporabe izraza „tudi“ v prvem stavku tega člena, je namreč jasno razvidno, da je treba avtorskopravno varstvo zagotoviti vsem modelom, ki so registrirani v ali za zadevno državo članico.

38 Želja zakonodajalca Unije, da podeli to varstvo, je med drugim razvidna iz uvodne izjave 8 Direktive 98/71, v kateri je navedeno, da dokler avtorsko pravo ni usklajeno, je uveljavljeno načelo kumulacije varstva po specifičnem pravu varstva registriranega modela in po avtorskem pravu.

39 Poleg tega se možnost držav članic, da določijo obseg in pogoje za pridobitev avtorskopravnega varstva, niti ne more nanašati na trajanje tega varstva, ker je bilo to trajanje z Direktivo 93/98 že usklajeno na ravni Unije.

40 V zvezi s tem člen 1(1) Direktive 93/98 določa varstvo s pravico avtorja književnega ali umetniškega dela v smislu člena 2 Bernske konvencije za varstvo književnih in umetniških del, ki traja za avtorjevega življenja in 70 let po njegovi smrti. Člen 10(2) te direktive določa, da to trajanje velja za vsa dela in predmete, ki so bili 1. julija 1995 z avtorsko pravico varovani v vsaj eni od držav članic.

41 Iz tega sledi, da morajo biti na podlagi člena 17 Direktive 98/71 modeli, ki so bili registrirani v ali za državo članico in izpolnjujejo pogoje za pridobitev avtorskopravnega varstva, ki jih določijo države članice, zlasti pogoje glede stopnje izvirnosti, in za katere se trajanje, določeno v členu 1 Direktive 93/98 v povezavi z njenim členom 10(2), še ni končalo, upravičeni do avtorskopravnega varstva po predpisih te države članice.

42 V zvezi s tem, kot je Sodišče ugotovilo v točkah od 18 do 20 sodbe z dne 29. junija 1999 v zadevi Butterfly Music (C-60/98, Recueil, str. I-3939), je iz člena 10(2) Direktive 93/98 jasno razvidno, da lahko uporaba trajanj varstva, določenih s to direktivo, v državah članicah, v katerih zakonodaja določa krajše trajanje varstva, povzroči

ponovno varstvo del ali predmetov, ki so postali dostopni javnosti. Sodišče je menilo, da je to posledica izrecne volje zakonodajalca Unije in da je namen te rešitve v najkrajšem času doseči cilj uskladitve nacionalnih zakonodaj v zvezi s trajanjem varstva avtorske in sorodnih pravic, pri čemer je ta cilj zlasti naveden v uvodni izjavi 2 navedene direktive, in se hkrati izogniti temu, da so nekatere pravice, ki so prenehale v nekaterih državah članicah, še vedno varovane v drugih.

43 Treba je ugotoviti, da je to razlogovanje treba uporabiti tudi za ponovno vzpostavitev avtorskopravnega varstva modelov, ki so bili prej varovani z drugo pravico intelektualne lastnine. Glede na uvodni izjavi 2 in 3 Direktive 98/71 nacionalni predpisi, s katerimi je bila prenesena ta direktiva, namreč ne morejo izključiti avtorskopravnega varstva modelov – ki čeprav so dostopni javnosti pred datumom začetka veljavnosti teh predpisov, na ta datum izpolnjujejo vse pogoje za uveljavitev takega varstva – ne da bi s tem ogrozili enotno uporabo te direktive na celotnem ozemlju Unije in dobro delovanje notranjega trga za proizvode, ki obsegajo modele.

44 Zato je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 17 Direktive 98/71 razlagati tako, da nasprotuje zakonodaji države članice, s katero so iz avtorskopravnega varstva te države članice izključeni modeli – čeprav izpolnjujejo vse zahtevane pogoje za uživanje takega varstva – ki so bili registrirani v ali za državo članico in so postali dostopni javnosti pred začetkom veljavnosti te zakonodaje.

Drugo in tretje vprašanje

45 Predložitveno sodišče z drugim in tretjim vprašanjem, ki ju je treba obravnavati skupaj, v bistvu sprašuje, ali je treba člen 17 Direktive 98/71 razlagati tako, da nasprotuje zakonodaji države članice, ki za daljše obdobje, in sicer deset let ali popolnoma, iz avtorskopravnega varstva izključi modele – čeprav izpolnjujejo vse zahtevane pogoje za uživanje takega varstva – ki so postali dostopni javnosti pred začetkom veljavnosti te zakonodaje, in sicer glede tretjih oseb, ki so na nacionalnem ozemlju proizvajale ali tržile proizvode, narejene po teh modelih.

46 Glede ponovne vzpostavitve varstva modelov, ki so bili dostopni javnosti, s pravico intelektualne lastnine, to je avtorsko pravico, so družba Flos, italijanska vlada in Komisija v pisnih stališčih ter družba Semeraro na obravnavi zatrjevale, da to varstvo lahko povzroči konflikt med, na eni strani, legitimnimi interesi imetnikov pravic in tistih, ki imajo pravico do avtorskih pravic, ter na drugi strani, interesi tretjih oseb v dobri veri, ki so se sklicevale na prosti dostop do teh modelov za proizvodnjo ali trženje proizvodov, narejenih po teh modelih.

47 Nacionalni predpisi, s katerimi je bila prenesena Direktiva 98/71, kot je zakonska uredba št. 164/2001, ki je k zakonski uredbi št. 95/2001 dodala člen 25a, in člen 239 ZIL, ki določa desetletni moratorij, zaradi katerega varstva modelov ni mogoče uveljavljati zoper skupino tretjih oseb, ki je pred 19. aprilom 2001 naredila proizvode po teh modelih, lahko pri tretjih proizvajalcih teh proizvodov nedvomno ustvarijo legitimno pričakovanje, da lahko nadaljujejo tako uporabo.

48 Vendar v Direktivi 98/71, drugače kot v členu 10(3) Direktive 93/98, glede uporabe avtorskopravnega varstva modelov ni nobene izrecne določbe o časovni uporabi takega varstva, da bi se varovale pridobljene pravice in legitimna pričakovanja tretjih oseb.

49 V zvezi s tem je treba poudariti, da se člen 12(2) Direktive 98/71 – ki se nanaša na nadaljnjo uporabo modelov s strani vseh oseb, ki so s tem začele pred začetkom veljavnosti nacionalnih določb, s katerimi je bila prenesena ta direktiva – glede na besedilo tega člena navezuje le na pravice, podeljene z registracijo modela, in ga torej ni mogoče uporabiti za avtorskopravno varstvo.

50 Vendar neobstoj določbe, ki bi se izrecno nanašala na varstvo – v prid tretjim osebam – pridobljenih pravic in legitimnih pričakovanj glede ponovne vzpostavitve avtorskopravnega varstva, določenega v členu 17 Direktive 98/71, ne more izključiti uporabe načela spoštovanja pridobljenih pravic in načela varstva legitimnih pričakovanj, ki sta temeljni načeli prava Unije.

51 V zvezi s tem je treba opozoriti, da v skladu z načelom, da se akti o spremembah zakonodajne določbe uporabijo, razen kadar ni določeno drugače, za prihodnje učinke položajev, ki so nastali v okviru nekdanjega zakona (glej zlasti sodbi z dne 14. aprila 1970 v zadevi Brock, 68/69, Recueil, str. 171, točka 6, in z dne 10. julija 1986 v zadevi Licata proti Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru, 270/84, Recueil, str. 2305, točka 31, ter zgoraj navedeno sodbo Butterfly Music, točka 24), dejanja, ki so opravljena pred začetkom veljavnosti nove zakonodaje, še naprej ureja prejšnji zakon. Ponovna vzpostavitev avtorskopravnega varstva torej ne vpliva na dejanja uporabe, ki jih je tretja oseba dokončno izvedla pred datumom, ko so take pravice postale veljavne.

52 Nasprotno, na podlagi navedenega načela uporaba tega avtorskopravnega varstva za prihodnje učinke položajev, ki niso dokončno določeni, pomeni, da to varstvo vpliva na pravice tretjih oseb do nadaljnje uporabe predmeta, za katerega ponovno velja varstvo pravice intelektualne lastnine (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Butterfly Music, točka 24).

53 Treba je še opozoriti, da iz ustaljene sodne prakse izhaja, da načela varstva legitimnih pričakovanj ni mogoče razširiti toliko, da bi se na splošno preprečila uporaba nove ureditve glede prihodnjih učinkov položajev, ki so nastali v okviru prejšnje ureditve (glej v tem smislu zlasti sodbe z dne 14. januarja 1987 v zadevi Nemčija proti Komisiji, 278/84, Recueil, str. 1, točka 36; z dne 20. septembra 1988 v zadevi Španija proti Svetu, 203/86, Recueil, str. 4563, točka 19, in z dne 22. februarja 1990 v zadevi Busseni, C-221/88, Recueil, str. I-495, točka 35, ter zgoraj navedeno sodbo Butterfly Music, točka 25).

54 V obravnavanem primeru je zadevna država članica sprejela dve vrsti zakonskih ukrepov za varstvo pridobljenih pravic in legitimnih pričakovanj določene skupine tretjih oseb.

55 Kar zadeva, prvič, zakonski ukrep, ki določa prehodno obdobje za določeno skupino tretjih oseb, da bi se varovali njihovi legitimni interesi, iz načel spoštovanja pridobljenih pravic in varstva legitimnih pričakovanj izhaja, da člen 17 Direktive 98/71 ne nasprotuje taki določbi, če ni njen namen za daljše obdobje odložiti uporabe nove ureditve avtorskopravnega varstva modelov, tako da bi se na datum, ki ga določa ta direktiva, preprečila uporaba te nove ureditve (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Butterfly Music, točki 23 in 28).

56 V zvezi s tem mora biti presoja skladnosti trajanja tega prehodnega obdobja in skupine tretjih oseb, na katere se nanaša navedeni zakonski ukrep, opravljena ob upoštevanju načela sorazmernosti.

57 Zakonski ukrep, ki ga je sprejela zadevna država članica, mora biti tako primeren in nujen za dosego cilja nacionalne zakonodaje, in sicer zagotavljati mora spoštovanje ravnotežja med pridobljenimi pravicami in legitimnimi pričakovanji tretjih oseb, na katere se nanaša, ter interesi imetnikov avtorske pravice. Poleg tega je treba skrbeti, da ta ukrep ne presega tistega, kar je potrebno za zagotovitev tega ravnotežja.

58 Zato je navedeni ukrep mogoče šteti za primeren le, če se nanaša na skupino tretjih oseb, ki se lahko sklicujejo na načelo varstva legitimnih pričakovanj, to so osebe, ki so že opravile dejanja uporabe modelov, ki so bili ob začetku veljavnosti zakonodaje, s katero je bil v notranje pravo zadevne države članice prenesen člen 17 Direktive 98/71, dostopni javnosti.

59 Poleg tega bi moral biti tak zakonski ukrep omejen na obdobje, ki je potrebno, da bi te tretje osebe uporabile navedene modele zaradi postopnega prenehanja dejavnosti, če temelji na predhodni uporabi navedenih modelov, ali zaradi popolne porabe zalog.

60 Ukrep ne presega tistega, kar je potrebno za zagotovitev ravnotežja s tem povezanih pravic, če ne odloži uveljavitve avtorskopravnega varstva za daljše obdobje.

61 V obravnavanem primeru je v zvezi z opredelitvijo skupine tretjih oseb – glede katerih je določeno, da zoper njih začasno ni mogoče uveljavljati avtorskopravnega varstva – določbe zakonske uredbe št. 95/2001 in člen 239 ZIL mogoče šteti za primerne, ker se nanašajo zgolj na osebe, ki so pridobile svoje pravice pred začetkom veljavnosti nacionalnih določb, s katerimi je bila prenesena Direktiva 98/71.

62 Vendar pa to, da teh pravic ni mogoče uveljavljati v desetletnem prehodnem obdobju, ni utemeljeno s potrebo po zagotavljanju ekonomskih interesov tretjih oseb, ki delujejo v dobri veri, ker bi tudi krajše obdobje omogočilo postopno opustitev dejavnosti v mejah predhodne uporabe in, *a fortiori*, porabo zalog.

63 Poleg tega desetletni moratorij avtorskopravnega varstva presega tisto, kar je potrebno, saj je uporaba avtorskopravnega varstva, če se deset let odšteje od obdobja varstva dela, in sicer načeloma od 70 let po smrti avtorja, odložena za daljše obdobje.

64 Kar zadeva, drugič, člen 4(4) uredbe-zakona št. 10 z dne 15. februarja 2007, s katero je bil ukinjen moratorij in je bilo določeno, da ni mogoče neomejeno dolgo uveljavljati avtorskopravnega varstva v primeru proizvodov, narejenih po modelih, ki so bili dostopni javnosti pred 19. aprilom 2001, iz navedenega izhaja, da tak ukrep izniči bistvo člena 17 Direktive 98/71, ker se z njim na splošno prepreči uporaba novega varstva, povezanega z avtorsko pravico. S tem ukrepom se niti ne omeji skupina tretjih oseb, ki se lahko sklicujejo na načelo varstva legitimnih pričakovanj. Nasprotno, ta člen razširi nemožnost uveljavljanja avtorske pravice, saj po tej določbi ni nujno, da je tretja oseba navedene modele začela uporabljati pred 19. aprilom 2001.

65 Glede na navedene ugotovitve je treba na drugo in tretje vprašanje odgovoriti, da je treba člen 17 Direktive 98/71 razlagati tako, da nasprotuje zakonodaji države članice, ki za deset let ali popolnoma iz avtorskopravnega varstva izključi modele – čeprav izpolnjujejo vse zahtevane pogoje za uživanje tega varstva – ki so postali dostopni javnosti pred začetkom veljavnosti te zakonodaje, in sicer glede vsake tretje osebe, ki je na nacionalnem ozemlju proizvajala ali tržila proizvode, narejene po teh modelih, in ne glede na datum, ko so bila ta dejanja opravljena.

Stroški

66 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (drugi senat) razsodilo:

1. **Člen 17 Direktive 98/71/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. oktobra 1998 o pravnem varstvu modelov je treba razlagati tako, da nasprotuje zakonodaji države članice, s katero so iz avtorskopravnega varstva te države članice izključeni modeli – čeprav izpolnjujejo vse zahtevane pogoje za uživanje takega varstva – ki so bili registrirani v ali za državo članico in so postali dostopni javnosti pred začetkom veljavnosti te zakonodaje.**

2. **Člen 17 Direktive 98/71 je treba razlagati tako, da nasprotuje zakonodaji države članice, ki za deset let ali popolnoma iz avtorskopravnega varstva izključi modele – čeprav izpolnjujejo vse zahtevane pogoje za uživanje tega varstva – ki so postali dostopni javnosti pred začetkom veljavnosti te zakonodaje, in sicer glede vsake tretje osebe, ki je na nacionalnem ozemlju proizvajala ali tržila proizvode, narejene po teh modelih, in ne glede na datum, ko so bila ta dejanja opravljena.**

Podpisi